

Wat is eigenlijk een werkbare jongveehuisvesting?

Op bedrijven met veel kalveren moet de jongveeopfok vooral beheersbaar zijn. Er zijn veel jongveehuisvestingssystemen, wat kiezen moeilijk maakt.

Jongveespecialisten denken mee en geven tips, zoals het houden van jongvee in vaste groepen.

TEKST JUSTINE POPPE

‘**B**edrijven die de afgelopen jaren door de goede melkprijs hard zijn gegroeid, hebben nu veel jongvee in huis zonder daar veel plaats voor te hebben’, zegt Albert Hilbrands, jongveespecialist bij ForFarmers. ‘Kalveren gaan hierdoor vaak te jong naar een groep of worden te veel met elkaar gemengd. Het gevolg is dat ziekten zoals virale diarree continu de ronde doen.’ Deze bedrijven zijn nu vooral op zoek naar een werkbaar huisvestingssysteem. Maar welk systeem is dat?

Werken met kleine groepen

In het ideale scenario worden leeftijdsgenoten vanaf twee à drie weken, met een verschil in leeftijd van maximaal twee weken, in een groep van acht à tien kalveren bijeengezet. Deze kalveren blijven tot een leeftijd van vier maanden in dezelfde groep. Volgens Hilbrands biedt zo’n groepensysteem tal van voordelen. ‘Allereerst kan een veehouder in kleine groepen makkelijker werken met protocollen voor bijvoorbeeld voeding en vaccinatie’, vertelt de jongveespecialist. ‘Maar ook het zicht op de individuele diergezondheid blijft behouden, ook op bedrijven met veel jongvee. Als laatste voorkom je inmening van ziekten van buiten de groep.’

Toch raadt Hilbrands aan om de kalveren na de geboorte eerst minimaal twee à drie weken individueel te huisvesten. Dan zijn de meeste opstartproblemen, zoals virale diarree, voorbij. Ook Arjan Harbers, salesmanager bij kalverhokkenproducent VDK Products, geeft er de voorkeur aan om kalveren al vroeg te groeperen. ‘We adviseren om kalfjes vanaf twee à vier weken leeftijd in duohuisvesting te houden’, vertelt hij. ‘Dan kan een veehouder ze daarna op een leeftijd van vier weken overzetten naar middelgrote groepen van vier à tien kalveren.’ Het huidige productaanbod maakt deze werkwijze makkelijk toepasbaar. ‘De nieuwe systemen voor individuele huisvesting zijn dankzij uitneembare tussenwanden eenvoudig om te zetten van individuele huisvesting naar huisvesting voor duo’s of kleine groepjes’, geeft hij mee.

Minimaal in duo’s huisvesten

Volgens Harbers is dit type systemen welkom voor biologische melkveebedrijven, die hun kalveren alleen de eerste zeven dagen individueel mogen huisvesten. Maar de trend is ook te zien bij veehouders die melk leveren voor het keurmerk On the way to PlanetProof, waarvoor kalveren vanaf

Een aparte reinigingsplaats voor hokken zorgt ervoor dat de dieren niet worden blootgesteld aan de spuitnevel van verontreinigd water

Dankzij iglo's met uitneembare tussenwanden is monohuisvesting makkelijk om te zetten naar groepshuisvesting

de tweede levensweek minimaal in duo's moeten worden gehuisvest.

Een groepensysteem geeft de mogelijkheid om de huisvesting tussen iedere groepswisseling te reinigen, waardoor ziekten niet worden doorgegeven aan de volgende kalfjes. Deze werkwijze staat bekend als het all-in-all-out-systeem, dat Martin Westerbeek, directeur van leverancier van melkveebehoeften Topcalf, als een must ziet om onderlinge ziektebesmettingen te voorkomen. 'Na reinigen en ontsmetten mag de leegstand voor ieder groepshok gerust zo'n drie à vier weken duren om ziektekiemen af te doden', zegt hij.

Van binnen naar buiten

Buitenhuisvestingssystemen zijn het meest arbeidsbesparend op het gebied van schoonmaak. Anders dan

hokken binnen worden deze makkelijk met een shovel opgetild en verplaatst. Vervolgens ruimt de boer de stromestpakketten met diezelfde shovel op. 'De huidige trend op melkveebedrijven is dat jongvee steeds vaker naar buiten gaat', zo ervaart Westerbeek. 'Want daar heeft het verse lucht.'

Moet een boer zich zorgen maken dat het kalf buiten kou vat? Volgens Westerbeek is het buiten huisvesten voor Nederland ideaal. 'Het huisvestingssysteem binnen met huisventilatie is ontworpen voor plekken met een extreem klimaat. Met ons gematigd klimaat is zo'n systeem in Nederland niet nodig. En als het dan toch te koud wordt, doet een kalverbodywarmer al veel.'

Westerbeek vervolgt met nog een buitenhuisvestingsvoordeel: 'Bij het gebruik van kalverunits hangt het strobed een halve meter boven de grond en ligt het niet

Wouter Reimert: 'Kalveren die achterblijven in groei heb ik niet meer'

In 2020 bouwde de familie Reimert uit Luttenberg een nieuwe jongveestal voor het vee tot een jaar oud. 'Die stal moest vooral werkbaar zijn en goed voor de diergezondheid', vertelt Wouter Reimert (32), die met zijn

ouders in maatschap zit. Het bedrijf telt 150 koeien en heeft circa 75 stuks jongvee. Zowel de stier- als de vaarskalveren jonger dan drie weken huisvest Reimert in deze nieuwe stal, met vijftien eenlingboxen op een rij. Deze boxen zijn in een apart stalgedeelte met open front afgesloten van de oudere dieren. 'Doordat dit deel enkel langs de oostkant open is en langs drie kanten dicht, is er geen tocht', vertelt hij. 'Het gordijn kan dicht in de winter en open in de zomer.' Na drie weken gaan de kalveren in groepen van maximaal vijf op stro en verplaatst Reimert de eenlingboxen naar de mesthoop om ze daar te reinigen. 'Daarna laat ik ze een week goed droog staan', vervolgt hij. De vier strohokken van vijf bij vijf meter bevinden zich in een ander stalgedeelte. Daar groepeerde de veehouder de dieren, met een maximaal onderling leeftijdsverschil van drie

weken. Dankzij die uniforme groepen is er minder concurrentie. 'Kalveren die achterblijven in groei, heb ik niet meer', zegt Reimert. Na zes maanden gaan de kalveren op roosters. Door de kleine groepen kan een persoon de kalveren gemakkelijk verplaatsen en de hokken reinigen. De groepen met roostervloeren bevinden zich tegenover deze strohokken. De ventilatie in dit stalgedeelte wordt geregeld door een overdrukbuissysteem met een verschillend gatenpatroon voor de zomer en winter. Bij 8°C schakelt de buis automatisch van winter naar zomerstand of omgekeerd.

'Sinds de nieuwe stal er is, hebben we geen last meer van longproblemen', vertelt de veehouder. Daarnaast heeft hij het gevoel dat de dieren sneller groeien. 'Nu insemineer ik de vaarzen een maand eerder, op een leeftijd van veertien maanden'.

Aankomende Europese wetgeving heeft impact op jongveehuisvesting

De Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) adviseerde dit voorjaar in een rapport om kalveren niet meer individueel te huisvesten en na de geboorte minimaal een dag bij de koe te laten. De EFSA richtte het rapport aan beleidsmakers van de Europese Commissie, die de tweede helft van 2023 nieuwe wetsvoorstellen willen presenteren voor dierwelzijn. De verwachting is dat deze wetsvoorstellen regels bevatten over duohuisvesting.

Dit jaar ligt ook de nieuwe transportverordening van de Europese Commissie op tafel, waar het EFSA-rapport een bouwsteen voor is. In dat rapport wordt geadviseerd om kalveren pas te transporteren vanaf 28 dagen. Nu verlaten stierkalveren vaak na 14 dagen al het bedrijf. Met deze wetgeving in het achterhoofd is het interessant om te voorzien in voldoende ruimte voor extra kalveren.

De verwachting is dat de nieuwe Europese wetsvoorstellen regels bevatten over duohuisvesting

op de koude grond. En dat geeft een warm bed. Hierdoor steekt het kalf zijn energie volop in de groei.'

Aparte reinigingslocatie

Voor de ventilatie is het het best om de kalveren jonger dan een jaar te verdelen in twee leeftijdsgroepen. Tot twaalf weken produceert het dier namelijk weinig warmte en is het gevoelig voor tocht. Iglo's en openfrontstallen functioneren prima onder voorwaarde dat er voldoende luchtverversing is. 'Een geklimatiseerde ruimte met ventilatoren kan ook', weet Henk van der Horst, salesmanager bij diervoederfabrikant DenkaVit. 'Maar dit vraagt wel om de inzet van klimaatspecialisten die verstand hebben van luchtstromen bij jonge kalveren. Onze jongveespecialisten geven ventilatieadvies op basis van sensoren die informatie verzamelen.' Bij oudere kalveren is vooral voldoende luchtverversing belangrijk. Dat houdt de longen gezond en de voeropname op peil, wat nodig is voor een goede groei van het oudere jongvee. Veelal gaat dit uitstekend met natuurlijke ventilatie, omdat de dieren na twaalf weken behoorlijk warmte produceren. Die lichaamswarmte zet een natuurlijke luchtstroom in gang. 'Als de luchtverversing in een gesloten ruimte toch onvoldoende is, kan een ventilatiebuis helpen', weet de salesmanager. 'Maar ook hier vraagt het goed inregelen van een ventilatiesysteem een advies op maat van specialisten op basis van klimaatmetingen.' Ongeacht of er nu met een binnen- of een buitenhuisvestingssysteem wordt gewerkt, adviseert Arjan Harbers van VDK Products een aparte ruimte te hebben dicht bij de kalveren. Daar kan een veehouder de melk voorbereiden, voerschalen en speenemmers reinigen en opslaan en ook andere benodigdheden zoals biest bewaren.

'Ook een aparte reinigingslocatie van de hokken is welkom', adviseert Harbers. 'Zo worden de dieren niet blootgesteld aan de spuitnevel van verontreinigd water.' Bij een buitenhuisvesting is dit vaak makkelijker dan een binnenhuisvestingssysteem. Al zijn hokken op wien makkelijk van binnen naar buiten te verplaatsen.

Geen trammelant

'Voor ieder bedrijf is het een evenwichtsoefening tussen regelgeving, zoals de ruimte per dier, en wat praktisch mogelijk is', geeft ForFarmers-adviseur Hillbrands nog mee. Het beste huisvestingssysteem bestaat dus niet. Toch raadt hij het all-in-all-out-systeem sterk aan, ook bij huisvesting met strohokken. Dat kan volgens hem op twee manieren: of de groep blijft in hetzelfde hok tot het jongvee naar de roosters gaat, of de groepen worden elke maand doorgeschoven en uitgemest. Dat laatste staat bekend als het semi-all-in-all-out-systeem, waarbij het laatste hok voor de oudste kalveren het grootst is. In theorie heeft een kalf in de eerste levensmaand 2,5 m² nodig, in de tweede 3 m², in de derde 3,5 m² en in de vierde levensmaand 4,5 m². Het meest logische is om het grootste hok naast de roosters te plaatsen om de groepen makkelijk door te kunnen schuiven. Voor welke soort all-in-all-out-systeem een veehouder kiest, is omgevingsafhankelijk. 'Elk systeem heeft zijn voor- en nadelen', weet Hilbrands. 'Kies je ervoor om de dieren tot vier-en-een-halve maand in hetzelfde hok te houden, dan heb je in theorie minder doorschuif- en uitmestwerk.' En minder werk is wat de veehouder volgens hem wil. 'Eigenlijk wil een veehouder geen trammelant met jongvee', weet hij. 'Maar een goed huisvestingssysteem lost nog niet alles op. Een probleemloze opfok begint allereerst met goed management.'